

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

РЕАК-ОП
истражување во акција

ПЛАТЕНА И НЕПЛАТЕНА РАБОТА, РОДОВО-БАЗИРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈА И РАБОТНИЧКИ ПРАВА ВО ВРЕМЕ НА КОВИД-19

Април, 2020 година

Овој бриф е изработен со финансиска поддршка на Европската Унија, ко-финансиран од Шведската агенција за меѓународен развој и соработка (СИДА). Содржината е одговорност единствено на „Реактор - истражување во акција“ и не ги одразува ставовите на Европската Унија или СИДА.

Имплементирано од:

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-OP
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

Платена и неплатена работа, родово-базирана дискриминација и работнички права во време на КОВИД-19

- Здравствената криза предизвикана од КОВИД-19 брзо прерасна во економска, социјална и хуманитарна криза.
- Анализите за загубите од здравствената и социо-економската криза се обновуваат постојано и се проценува дека кризата ја доведува во прашање заработувачката на 1.25 милијарди работнички и работници во светот и се предвидува редуцирањето на економската активност да биде еквивалентно на загуба на 195 милиони работни места¹.
- Република Северна Македонија (Р.С.М.) ја дочекува кризата со речиси тројно поголема стапка на невработеност споредено со Европската унија (ЕУ) (Р.С.М., 17.3% споредено со ЕУ-28, 6.3%)² и една од најниските стапки на вработеност (Р.С.М., 59.2% споредено со ЕУ-28, 73.9%)³. Истовремено, родовата разлика во вработеноста кај жените и мажите во земјата е двојно поголема од европскиот просек (Р.С.М., 21.3 процентен поен (п.п.) споредено со ЕУ-28, 11.4 п.п.)⁴ и повторно е една од највисоките во ЕУ.

Кој работи во економски најпогодените сектори?

- Според проценките на Меѓународната организација на трудот (МОТ)⁵ најзагрозени дејности од кризата предизвикана од КОВИД-19 се преработувачката индустрија (како текстилна и кожарска индустрија), трговијата на големо и мало, дејностите поврзани со хотелиерство, ресторани/барови и недвижен имот, а за умерено-високо загрозени се оценети дејностите поврзани со транспорт и складирање како и индустриите поврзани со уметност и забава.
- Во секторите кои се умерено-високо или високо загрозени има вработено 343 308 граѓани на Р.С. Македонија⁶. Во секторите кои ќе претрпат најмногу загуби работат 43.8 % од вработените жени и 34.8% од вработените мажи⁷. Овие работнички и работници се соочуваат со сериозна економска и социјална несигурност, ризик од отпуштање, губење или намалување на приходите, како и отежнат или ограничен пристап до социјална и здравствена заштита.

¹ International Labour Organization (7 April 2020). ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. 2nd Edition. Достапно на: <https://bit.ly/2Vnc2Rj>

² Eurostat (Last data update: 01/04/2020). Unemployment rate by sex %, 2019 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/2WagIzR>

³ Eurostat (Last data update: 20/04/2020). Employment rate by sex %, 2019 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/2VNLqjn>

⁴ Eurostat (Last data update: 20/04/2020). Gender employment gap, Percentage points, 2019 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/3aJzHq5>

⁵ *Ibid.*

⁶ Пресметките се правени врз основа на податоци од МакСтат база на податоци (Последно ажурирање, 29.05.2019). Вработени според секторите на дејност на деловниот субјект и полот, по години, 2018 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/2xjITFc>

⁷ *Ibid.*

Имплементирано од:

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

→ Еден од најзагрозените сектори е преработувачката индустрија. Во Р.С. Македонија секоја четврта (24%)⁸ од вработените жени, работи во прекаријатот на преработувачката индустрија, каде повеќе од половина (58%)⁹ од вработените примаат плата пониска од 16.000 денари, а 87%¹⁰ имаат плата пониска од просечната. Во преработувачката индустрија спаѓаат и текстилната и кожарската индустрија каде 80%¹¹ од вработените се жени.

Кој работи во секторите кои се клучни за преживување на кризата?

→ 30% од вработените жени (споредено со 16% од вработените мажи) работат во индустрии и дејности кои се „есенцијални“ во момент на криза, како производство на прехранбени производи, работа во супермаркети и продавници, работа во банки и други финансиско услужни дејности, производство на фармацевтски производи и препарати, како и дејности на здравствена заштита (докторки, медицински сестри и други здравствени работнички).¹²

→ Во периодот на криза се хероизира посветеноста на работничките во услужни дејности, супер-маркети и продавници, но нема официјални податоци колку од овие работнички работат со минимални примања, без здравствено и социјално осигурување, на краткорочни несигурни договори, без надомест за прекувремено работење и викенди, а во моментов на криза и без заштитна опрема, директно изложени на зголемен ризик од заболување со вирусот. Неизвесно е и како овие работнички стигнуваат навремено и безбедно до работните места имајќи предвид дека жените во нашата земја користат сопствено возило за превоз во многу помал број споредено со мажите¹³, а во време на вонредната состојба јавниот превоз е редуциран.

→ 74%¹⁴ од вработените во здравствена заштита се жени. Овие жени работат на првите линии за справување со здравствената криза, заедно со своите колеги мажи, иако според податоците од 2018 година, просечната плата на стручњачките од областа на здравството во просек е 40 процентни поени¹⁵ пониска од платата на стручњаците мажи од оваа област.

⁸ *Ibid.*

⁹ МакСтат база на податоци (Последно ажурирање, 29.05.2019). Вработени според секторите на дејност на деловниот субјект и нето-платата, по години, 2018 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/2VMicRV>

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *Ibid.*

¹² Пресметките се правени врз основа на податоци од МакСтат база на податоци (Последно ажурирање, 03.07.2019). Вработени во Република Северна Македонија според сектори и оддели на дејности по НКД Рев.2, по пол, по години, 2018 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/39EVa2X>

¹³ Во 2016 година, 72% од сопствениците на моторни возила се мажи, додека само 12% се жени. Оваа состојба е непроменета и во 2017 година. Пресметките се правени врз основа на податоци од Министерството за внатрешни работи, добиени со барање за пристап до информации од слободен карактер.

¹⁴ МакСтат база на податоци (Последно ажурирање, 03.07.2019). Вработени во Република Северна Македонија според сектори и оддели на дејности по НКД Рев.2, по пол, по години, 2018 [database]. Достапно на: <https://bit.ly/39EVa2X>

¹⁵ Пресметка на Реактор, за неприлагоден јаз во заработувачката врз основа на податоците за просечна бруто-заработувачка од час за октомври 2018 година, од Државен завод за статистика (24 декември 2019). Соопштение-Структура на заработувачката на вработените, 2018 година. Достапно на: <https://bit.ly/3flc0Z0>

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

Вредноста на неплатената работа на жените во време на криза

- Податоците покажуваат дека состојбата со обемот на неплатена работа кој го извршуваат жените во домот уште пред пандемската криза беше алармантен. Имено, жените пред кризата извршуваа 72%¹⁶ од неплатената работа во домот поврзана со грижа за семејството и домаќинството.
- Минималната монетарна вредност на неплатената работа на жените во Р.С.М. годишно е 119.8 милијарди денари¹⁷ или приближно 1.94 милијарди евра¹⁸, што изнесува 17.18% од износот на бруто-домашниот производ¹⁹ за 2019 година.
- Иако е невообичаено да се зборува за работничките права на лицата вклучени во неформалната економија на грижа, токму мерките на рестрикција и затворањата на училиштата и градинките го направија „повидлив“ обемот на неплатениот труд на грижа кој доминантно го извршуваат жените.
- Вработените жени кои не можеа да ја ползуваат мерката за отсуство од работа заради грижа за дете/деца до 10 годишна возраст²⁰ (дали заради сопствена одлука, притисок или пак страв за губење на работното место) се соочуваат со исклучителен предизвик на комбинирање на работните обврски, домашната работа (готвење, перење, чистење, дезинфекција, пазарување итн.), грижа за децата и другите членови на семејството, помош во школувањето/едукацијата за децата и уште многу дополнителни активности кои се дел од секојдневието во време на пандемска криза.
- Со оглед на тоа што жените ја извршуваат во најголема мера работата поврзана со грижа и нега како што покажуваат податоците, и во оваа криза жените се тие кои ќе го понесат и најголемиот дел од домашната грижа за болните од КОВИД-19 со што директно се поизложени на ризикот од зараза.

¹⁶ Jacques Charnes (2019). The Unpaid Care Work and the Labour Market. An analysis of time use data based on the latest World Compilation of Time-use Surveys. International Labour Office – Geneva: ILO, 2019. Достапно на: <https://bit.ly/3824Aoa>

¹⁷ Пресметките се правени според методологијата на Revollo E., P. (2020). Time to Care: Unpaid and underpaid care work and the global inequality crisis. Methodology note. DOI: 10.21201/2020.5419.

¹⁸ Конверзијата е на 30.04.2020, 1 денар = 0.016 евра.

¹⁹ Извор за номиналната вредност на БДП за 2019 година: Министерство за финансии на Република Северна Македонија (март 2020). Макроекономски индикатори (март 2020). Достапно на: <https://finance.gov.mk/mk/node/401>

²⁰ Мерката за платено отсуство за еден родител е донесена затоа што со одлука на Владата се „забрани воспитно – образовниот процес и одржување на настава во сите детски градинки, центри за ран детски развој, дневни центри, основни и средни училишта“, на 10 март 2020. Интересно, мерката не е содржана во службено објавената одлука за мерките за затворање на училиштата и градинките (види Одлука за мерки за спречување на внесување и ширење на Корона вирус COVID-19. Службен весник на РСМ, бр: 88/20, Објавено на: 03.04.2020. Достапно на: <https://bit.ly/2Ygg46F>)

Имплементирано од:

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

Како се кршат работничките права?

→ Во периодот од почеток на кризата со КОВИД-19 (11 март) до 24 април, во Државниот инспекторат за труд (ДИТ)²¹ регистрирани се вкупно 1960 пријави од кои 1145 (68%) се однесуваат на информации во врска со вирусот додека 815 (42%) се пријави за непочитување на мерките на Владата.

→ Во периодот од првиот месец од почетокот на кризата (11.03 до 10.04), Хелсиншки комитет за човекови права (ХКЧП)²² има регистрирано вкупно 102 индивидуални пријави за прекршување на работнички права или непочитување на мерките на Владата, од кои 62 се пријави за повреда на правата на работнички, додека 40 од случаите се пријавени од работници-мажи.

→ Иако бројката на регистрирани пријави се однесува на бројот на работници/чки кои пријавиле лично, со оглед на тоа што одредени постапувања на работодавачите се наметнуваат како пракса, бројот на засегнати работнички и работници кои не пријавиле повреда на правата е многу поголем. На пример, во Гласен Текстилец (ГТ)²³, регистрирани се три пријави за непродолжување на договорот на определено време кои засегаат вкупно 150 работнички.

→ Во периодот од првиот месец од почетокот на кризата, секој четврта пријава за прекршување на право, поднесена до ДИТ е за добиено неосновано отказно решение од работа (26%)²⁴. Во истиот период, најголем дел од пријавите стигнати до ХКЧП се однесуваат на принудно потпишување на спогодбено раскинување на договор за вработување (30%), а секое четврто прекршување или 25% од пријавите се за добиен неоснован отказ.

→ Повеќе мажи имаат пријави за отказни решенија додека повеќе жени пријавуваат принудно потпишување на спогодбено раскинување на договор за вработување²⁵. Иако и во двата случаи работничките/ците ја губат работата, спогодбените раскинувања на договорот дополнително ги лишуваат работничките/ците од можноста да добијат паричен надоместок од Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија (АВРСМ), бидејќи формално се

²¹ Податоците се компилирани од објавени извештаи на ДИТ и од необјавени извештаи добиени со барање до институцијата. Објавени извештаи: Извештај корона вирус – 15131 и веб страна од 11.03 до 31.03.2020. Достапно на: <http://dit.gov.mk/?p=5522>; Извештај пријави од 06 до 09.04.2020. Достапно на: <http://dit.gov.mk/?p=5671>.

²² Податоците се од интерната евиденција на Хелсиншки комитет за човекови права, за регистрирани пријави во периодот од 11.03 до 10.04.2020.

²³ Податоците се од интерната евиденција на Гласен Текстилец, за регистрирани пријави во периодот од 11.03 до 10.04.2020.

²⁴ Анализата на пријавите според видот на прекршувањето се однесува на периодот од 11.03. до 14.04.2020, за кој беше достапна ваква разделеност. ДИТ имаат објавено структура на пријавите според прекршувањето и издвоени како категории се: пријави за непочитување на мерката за право на платено отсуство на еден родител со дете до 10 години, пријави за отказно решение и пријави по други основи (прекршување на мерките за работа во молови, мерките за забрана на работа за казина, спортски објекти, угостителски објекти).

²⁵ Според податоците на Хелсиншки комитет за човекови права, за регистрирани пријави во периодот од 11.03 до 10.04.2020.

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

толкува како самите да го прекинале работниот однос и оттаму немаат право на надоместок, а им се ограничува и можноста за правен лек.

→ Заради затворањето на градинките и училиштата еден од родителите кои имаат деца до 10 години има право на платено отсуство од работа заради грижа. Според пријавите до ДИТ, ова е најчесто прекршувана мерка на Владата (28% од пријавите до ДИТ). Според ГТ работодавачите при прекршување на правото им се заканувале на работничките со отказ, непродолжување на договорот и неисплаќање на минимална плата.

→ И во периодот на криза продолжува една од најсилните форми на родово-базирана дискриминација во работните односи поврзана со прекинување или непродолжување на договорите за вработување на определено кај бремените работнички²⁶.

→ Иако од Министерството за труд и социјална политика (МТСП) излегоа со препораки²⁷, во погоните каде се врши производниот процес да се гарантира растојание меѓу работниците од 1,5 до 2 метри, регистрирани се пријави за непочитување на мерката, со што непосредно се загрозува здравјето и безбедноста на работничките во цели погони. Според случај евидентиран од ГТ, фабрика продолжува со работа иако била регистрирана работничка заразена со КОВИД-19, со што директно било загрозено здравјето и безбедноста на 200 работнички. Освен при работниот процес, работничките се изложени на непочитување на мерките за социјална дистанца и при патување до и назад од работното место. За да не ја изгубат работата, според пријавите, работничките се принудени да користат групен превоз во кој исто така не се почитуваат препораките за растојание, или пак се приморани да користат такси како единственовозможен превоз, заради редуцирањето на јавниот транспорт.

Колку се родово одговорни мерките на Владата?²⁸

→ Првиот пакет економски мерки Владата го разговараше само со стопанските комори и со експерти, додека вториот пакет мерки беа усогласени и договорени на седницата на Економско-социјалниот совет. Не постојат индиции дека Владата прави родови анализи при програмирање на мерките, а синдикатите и граѓанските организации реагираат²⁹ дека мерките повеќе се во дослух со работодавачите и

²⁶ Според податоците на Хелсиншки комитет за човекови права и Гласен текстилец

²⁷ Министерство за труд и социјална политика. (Објавено на 23.03.2020). МТСП: Компаниите со производствени капацитети да се придржуваат до препораките за заштита на работниците. Објавено на 23.03.2020. Достапно на: <https://bit.ly/2W6uS52>

²⁸ Коментирани мерки се заклучно со 30.04.2020 година

²⁹ Сојуз на синдикати на Македонија (ССМ), Конфедерација на синдикални организации на Македонија (КСОМ), Независен академски синдикат (НАКС), Самостоен синдикат на новинари и медиумски работници (ССНМ), Синдикат на културата на Република Македонија (СКРМ), Синдикат на македонската дипломатска служба (СМДС), Хелсиншки комитет за човекови права, Здружение на граѓани „ГласенТекстилец“, Левичарско движење „Солидарност“,

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

бизнис заедницата отколку со интересите на работничките и работниците. Според официјалната статистика 78%³⁰ од работодавачите се мажи.

→ Со пакетот економски мерки на Владата, освен правните субјекти, со дополнителна Уредба³¹ на Владата и трговците-поединци, занаетчиите и регистрираните земјоделци и други лица кои се третираат како вработени за сопствена сметка, односно даваат услуги, од кои обезбедуваат доход имаат право на финансиска поддршка од 14.500 денари за месеците април и мај. Со оваа економска мерка се опфатени и земјоделците, но само регистрираните преку фирми, или како трговци поединци, според Законот за вршење на земјоделска дејност, со што се изоставени земјоделките и земјоделците регистрирани преку Законот за пензиско и инвалидско осигурување и земјоделките од кои голем дел се неплатени семејни работнички. Според официјалната статистика 82% вработените за сопствена сметка во Р.С.М. се мажи, додека жените се мнозинството (68%) меѓу неплатените семејни работници³².

→ Една од родово сензитивните мерки на Владата, со која делумно се препознава вредноста на економијата на грижа е мерката која се однесува на правото за ослободување од работа на еден од родителите поради грижа за дете со навршена возраст до 10 години (или активно 4 одделение) до завршување на вонредната состојба. Мерката во формулацијата препознава дека трудот на грижа е споделено право и обврска и на жените и на мажите, меѓутоа индициите од пријавите за прекршувања упатуваат дека најчесто мајките ја користат мерката. Оттаму, политиката која начелно била планирана како родово-сензитивна, во реалноста придонесува кон доутврдување на постојните традиционални родови улоги во домот, како резултат на континуирано занемарување и недоволна посветеност и работа на родовите норми во нашето општество пред самата криза. Важно е да се нагласи дека ова е една од мерките за која се пријавени најмногу прекршувања во ДИТ.

→ Во мерките, Владата предвидува право на паричен надоместок за граѓаните кои го изгубиле работното место поради кризата, во висина од 50% од просечната месечна нето плата на работникот за последните 24 месеци и за да го остварат ова право граѓаните поднесуваат барање во Центарот за вработување во местото на живеење³³. Ова е веќе постојно право дефинирано со Законот за

ЈАДРО – Асоцијација на независната културна сцена, Здружение на граѓани „Престу Егзит“ Скопје, Асоцијација Контрапункт (13.04 и 29.04.2020). Барања до Владата за заштита на работниците и сиромашните. Достапно на: <https://bit.ly/35j7KEt>

Не смее да се дозволи да има отпуштања на работници и работнички! Достапно на: <https://bit.ly/3bMp7A2>

³⁰ Државен завод за статистика (2018). Анкета за работната сила. Достапно на: <https://bit.ly/2vo5R17> (заокружено без децимали)

³¹ Уредба со законска сила за финансиска поддршка на физички лица кои вршат самостојна дејност погодени од здравствено-економската криза предизвикана од корона вирусот COVID-19 за време на вонредна состојба. Службен весник на РСМ, бр: 92/20, Објавено на: 6.04.2020. Достапно на: <https://bit.ly/2WaVkkW>

³² Државен завод за статистика (2018). Анкета за работната сила. Достапно на: <https://bit.ly/2vo5R17> (заокружено без децимали)

³³ Уредба со законска сила за примена на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност за време на вонредна состојба. Службен весник на РСМ, бр: 89/20, Објавено на: 3.04.2020. Достапно на: <https://bit.ly/3bRpTff>

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

вработувањето и осигурување во случај на невработеност³⁴, (со Уредбата престануваат да течат роковите за време на вонредната состојба), и од него се лишени работничките/ците кои дале писмена изјава за престанок на работниот однос или потпишале спогодбен престанок на работен однос, иако за жал, според пријавите до ДИТ и граѓанските организации, ова неретко е начинот на кој работодавачите им „подметнуваат“ отказ на вработените во првиот месец од кризата. Според податоците од ХКЧП и ГТ повеќе жени пријавуваат вакви прекршувања. Неможноста услугата да се добие електронски и потребата физички да се достави барањето до центрите на АВРСМ, дополнително ја изложува оваа ранлива категорија на граѓанки на ризик и имајќи го предвид редуцираното време на работење на јавните институции останува отворено прашањето колку се редуцирани капацитетите на институциите за процесирање на барањата и колку навремено корисниците можат да го остварат правото, тогаш кога им е најпотребно.

→ Со дополнителна Уредба за примена на Законот за социјална заштита³⁵ Владата предвидува право на гарантирана минимална помош да можат да остварат и домаќинства во кои член на домаќинството е избришан од евиденцијата на невработени лица заради нередовно пријавување или на кој работниот однос му престанал спогодбено или со отказ од работодавецот. Иако ова е донесено како одговор на прекршувањата во пракса, кои ги лишуваа работничките и работници од паричен надоместок заради спогодбени откази, јасно е дека гарантираната минимална помош е приход на домаќинството, а не на поединецот, и се одредува врз основа на материјална депривираниост на домаќинството.

→ Едни од посензитивните мерки на владата се однесуваат на продолжување на породилното отсуство и платено отсуство од работа за родители на деца до 10 години, лица со хронични состојби и лица со попреченост до истекот на времените мерки за заштита од ширење и превенција од КОВИД-19. Посебните категории на работнички и работници кои се ослободуваат од работните обврски (родители на деца до 10 години, бремени жени, лица со хронични состојби и лица со попреченост) со промовираната мерка на Владата, исто така треба задолжително да го искористат првиот дел од годишниот одмор (за 2020 година), и да го доискористат годишниот одмор од минатата година заклучно со мај 2020 година, со одобрување од работодавачот³⁶. Со ова (дел од) платеното отсуство за овие категории на граѓани всушност е принудно користење на годишниот одмор, иако може да се тврди дека мерката е донесена за зачувување на работните места.

³⁴ Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, Службен весник на Република Македонија бр. 37/97, 25/00, 101/00, 50/01, 25/03, 37/04, 4/05, 50/06, 29/07, 102/08, 161/08, 50/10, 88/10, 51/11, 11/12, 80/12, 114/12, 39/14, 44/14, 113/14, 56/15, 129/15, 147/15, 154/15, 27/16, 119/16, 21/18 и 113/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.124/19

³⁵ Уредба со законска сила за изменување и дополнување на Уредбата со законска сила за примена на Законот за социјалната заштита за време на вонредна состојба. Службен весник на РСМ, бр: 108, Објавено на: 3.04.2020. <https://bit.ly/2KJzatO>

³⁶ Уредба со законска сила за примена на Законот за работните односи за време на вонредна состојба. Службен весник на РСМ, бр: 90, Објавено на: 4.04.2020. <https://bit.ly/2KJzatO>

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Финансирано од
Европската Унија

Ко-финансирано од Шведската
агенција за меѓународен развој
и соработка

Sweden
Sverige

→ За задржување на работните места Владата донесе две мерки за поддршка на работодавачите од приватниот сектор погодени од здравствено-економската криза кои може да добијат финансиски средства за исплата на платите на вработените најмногу до 14.500 денари³⁷ месечно по работник³⁸ или за покривање на 50% од придонесите за задолжително социјално осигурување³⁹. Првично дел од критериумите за користење на мерката беа да се задржи бројот на вработени од моментот кога се аплицира за користење на мерката до два месеци после користење на мерката, со што колективните отпуштања во месец март поминуваат „неказнето“ и работодавачите кои отпуштиле вработени во март, може да ја користат мерката. Со дополнителна Уредба⁴⁰ на Владата, на работодавачите им се дозволува да го намалат бројот на вработени до 5% во претпријатија со над 250 вработени и до 15% на претпријатија со до 50 вработени, за да ја користат мерката. Имајќи ја предвид анализата за засегнатите сектори јасно е дека судбината на многу работнички е доведена во прашање.

³⁷Иако не е наведено во Уредбата, Министерството за Финансии појасни дека надоместокот 14.500 денари по вработен е бруто износ која одговара на нето-плата од 9.000 денари. Објаснувањето е достапно на: <https://finance.gov.mk/mk/node/8656>

³⁸ Уредба со законска сила за финансиска поддршка на работодавачите од приватниот сектор погодени од здравствено-економската криза предизвикана од вирусот COVID-19 заради исплата на платите за месеците април и мај 2020 година. Службен весник на РСМ, бр.93/20, Објавена на 28.04.2020. Достапно на: <https://bit.ly/2KIYZKu>

³⁹ Уредба со законска сила за субвенционирање на исплата на придонеси од задолжително социјално осигурување за време на вонредна состојба. Службен весник на РСМ, бр: 92, Објавено на: 06.04.2020. Достапно на: <https://bit.ly/2YqS40N>

⁴⁰ Уредба со законска сила за финансиска поддршка на работодавачите погодени од здравствено-економската криза предизвикана од корона вирусот COVID-19, заради исплата на платите за месеците април и мај 2020 година. Службен весник на РСМ, бр: 111, Објавено на: 28.04.2020. <https://bit.ly/2Yif6qs>

Имплементирано од:

Gender Alliance for Development Center
Qendra Aleanca Gjimore për Zhvillim

KVINNA
KVINNA

REAC-HOR
research in action

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA